

OVERDRACHTSDOCUMENT
GEMEENTERAAD BORNE 2010-2014

Conceptversie 22 november 2013

Werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing

Inhoudsopgave

	Inleiding	2
	Samenvatting	3
1.	Missie en visie	3
	- Toekomstvisie 2030: Dynamische dorpen	3
	- Regisserende overheid Borne	3
	- MijnRaad2030	3
2	Wat gaat er nog gebeuren de komende 4 jaren?	5
	- De 10 trends voor toekomstbestendige gemeenten	5
3.	Ambities functioneren raad	8
	- Betekenisvol besturen	8
	- Wat verwachten burgers van raadsleden?	8
	- De raad als volksvertegenwoordiger	9
	- De controlerende rol van de raad	9
	- De kaderstellende rol van de raad	10
	- De permanente beleidscyclus	10
	- Welke griffie hoort daarbij?	11
4.	Hoe er mee aan de slag?	12
	- Vragen voor de nieuwe Gemeenteraad	12
	- Raadsagenda en meerjarenagenda	12
	- De raad als volksvertegenwoordiger	12
	- De raad in zijn controlerende rol	12
	- De raad in zijn kaderstellende rol	13
	- De permanente beleidscyclus	13
	- En welke rol kan de griffie daarin spelen?	14
5.	Introductieprogramma	15

Bijlagen:
Inhoudelijke dossiers

Inleiding

De raad heeft een werkgroep bestuurlijke vernieuwing ingesteld met als opdracht om het overdrachtsdocument voor te bereiden ten behoeve van de raad periode 2014-2018.

De werkgroep heeft het doel als volgt geformuleerd: *'Het creëren van een nieuwe raad waarbij niet de verhouding tussen de raad en B&W centraal zal staan maar de relatie tussen gemeentebestuur en gemeenschap'*.

Wat nieuw is aan dit overdrachtsdocument is dat de werkgroep van de raad niet terugkijkt op wat er niet goed ging in de afgelopen 4 jaar, maar een visie weergeeft hoe de raad over 20 jaar functioneert aan de hand van trends en ontwikkelingen. Van daaruit is terug geredeneerd welke raad wij denken dat nodig is voor de komende vier. Dit document is bedoeld om het estafettestokje over te dragen zodat de nieuwe raad op eigen wijze en naar eigen inzicht het ontwikkelproces verder kan brengen.

Het wensbeeld:

1. De missie en de visie: een voorzet voor wat de missie van de raad zou kunnen zijn en een visie op het functioneren van de raad.

De weg daar naar toe:

2. Wat is de opgave voor de komende vier jaar?
3. Een aantal ambities om de missie te concretiseren, voortbouwend op de Toekomstvisie.
4. Een introductieprogramma voor de (beoogde) raads- en commissieleden.

Samenvatting

In de toekomstvisie Dynamische Dorpen heeft de gemeenschap een ontwikkelingsrichting voor Borne geschetst: een groeiende gemeenschap met een dorpse identiteit. Bij het opstellen van die toekomstvisie, tijdens de verschillende toekomstgesprekken en ook in de dagelijkse praktijk bleek en blijkt hoeveel oplossingen en organisatiekracht er in de gemeenschap zelf schuilen. Daar willen we ruimte en ondersteuning voor (blijven) bieden, waar mogelijk - en als het even kan dat zelfs nog meer stimuleren. Alleen zo kunnen we gezamenlijk de ambities realiseren zoals we ze in het einddocument hebben vastgelegd.

De bestuurlijke agenda is een afgeleide van de agenda van de Bornse gemeenschap. Dit betekent een andere rol voor de gemeente: meer regie, minder uitvoering en meer samenwerking. De gemeenteraad zal zich een positie aan de voorkant van het proces moeten zien te verwerven. Voortbordurend op de Toekomstvisie 2030 is de vraag dan ook: Welke raad hoort hierbij? Daarvoor moeten we de traditionele manier van denken volledig loslaten. Hoe zorgen we ervoor dat onze volksvertegenwoordiging in de toekomst aansluit bij de wensen van onze burgers? Het raadswerk moet dicht bij de burger. Daarvoor moet de traditionele systematiek worden losgelaten. We moeten toe naar een nieuwe vorm van afvaardiging, kaderstellen en controleren. We maken een kanteling van dualisme naar een veelvorming (polyform) gemeentebestuur waarin meer actoren dan het college en de gemeenteraad een positie hebben en een rol vervullen. In een netwerkgemeente doen de verhoudingen tussen de gemeenschap en het gemeentebestuur er meer toe dan de verhoudingen tussen bestuursorganen. Met minder middelen meer bereiken; dat is de uitdaging waar we de komende jaren als gemeente voor staan. Om kwaliteit te (blijven) bieden, kosten in de hand te houden en kwetsbaarheid te verkleinen (bestuurskracht te ontwikkelen/behouden) moeten we zoeken naar betere manieren van organiseren van gemeentelijke taken: meer regie, minder uitvoering, meer samenwerking. Daar hoort de vraag natuurlijk bij: wat doen we nog zelf?

De gemeenteraad moet zijn eigen positie innemen in die veranderende setting: hij moet (mede) sturing geven aan de gemeente van de toekomst - aan het orgaan dat de verwachtingen uit de Toekomstvisie mede helpt waarmaken. Goede samenwerking binnen het gemeentebestuur is cruciaal. Los van de formele structuur verlangt de toekomst een gemeente die waar het kan context- en mensgericht werkt: die inzicht heeft in de dynamiek in haar omgeving en weet in te spelen op wat er in de gemeenschap leeft. Voor raadsleden betekent vorenstaande in ieder geval: meer nadruk op de volksvertegenwoordigende rol, of in de woorden van MijnBorne2030 respondenten: een rol als aanspreekbaar vertrouwenspersoon en 'waakhond', maar wel met een menselijk gezicht. Het is aan individuele raadsleden om dat te laten zien: door zichtbaar te zijn, ontmoetingen te organiseren en door 'oplossingskracht' te mobiliseren: de ideeën, opvattingen, kwaliteiten en energie aan te boren in de Bornse gemeenschap. Dat doen we door écht en blijvend in gesprek te raken: met goede vragen, interesse en het vermogen iets uit te leggen. En ze brengen daar hun eigen kennis en kunde voor mee. In de volgende raadsperiode zou het goed passen om dat menselijke meer te laten zien en individuele raadsleden in te zetten op de kwaliteiten die ze hebben, ongeacht hun politieke kleur.

MijnBorne2030 is en blijft daarbij wel expliciet vertrekpunt: het zou goed zijn dat te vertalen in een themagericht politiek plan (met beoogde maatschappelijke effecten), los van coalitie- en oppositiedenken. In de nieuwe gemeenteraad staat niet de verhouding tussen de raad en B&W centraal, maar de relatie tussen gemeentebestuur en gemeenschap.

Bovenstaande verkenning roept vragen op, die de nieuwe Gemeenteraad zich idealiter zou moeten stellen, al dan niet samen met anderen. Die vragen zijn grofweg naar de volgende drie categorieën in te delen:

- Hoe bedienen we de samenleving, passend bij de toekomstvisie? Wat is echt belangrijk voor onze inwoners? Wat willen we voor en met hen bereiken? En wat verlangt dat van onze (en mijn) eigen rol? Hoe verhoudt die zich tot de rol van anderen (het College van B&W bijvoorbeeld)?
- Wat zijn de belangrijkste maatschappelijke effecten die we de komende jaren willen bereiken? Waar sturen we op en hoe doen we dat? En welke randvoorwaarden stellen we daarbij aan de organisatie? Hoe houden we daar grip op? Wat hebben we daar voor nodig?
- Hoe kunnen wij een verbindende rol (blijven) spelen in de Bornse gemeenschap? Hoe brengen we - ook als gemeenteraad(sleden) - anderen aan zet? Oftewel: hoe kunnen we gebruik maken van de kennis, kunde en energie in Borne?

Voor versterking van de volksvertegenwoordigende rol, de politiek sturende rol en de controlerende rol is het nodig dat de raad nog meer dan nu meebesturen en uitvoeren loslaat en het college hier op een goede manier in stelling brengt.

1. Missie en visie

Toekomstvisie 2030: Dynamische dorpen

In de toekomstvisie Dynamische Dorpen heeft de gemeenschap een ontwikkelingsrichting voor Borne geschetst: een groeiende gemeenschap met een dorps identiteit. Belangrijke uitgangspunten erin gaan onder andere over het zelfstandig voortbestaan van Borne en een heldere identiteit van de gemeente en de verschillende kernen. En: het benadrukt in het bijzonder het belang van de gemeenschap en alle kwaliteiten die daarin verscholen liggen.

Van de gemeente wordt een regisserende rol verwacht: "De gemeente heeft sterk ingezet op haar regierol. Bestuurders en ambtenaren zijn minder bepalend geworden. De vaardigheden waar binnen de overheid behoefte aan is, hebben meer en meer te maken met verbinden en organiseren. Burgers en gemeente zijn een dynamische verbinding aangegaan."

Bij het opstellen van die toekomstvisie, tijdens de verschillende toekomstgesprekken en ook in de dagelijkse praktijk bleek en blijkt hoeveel oplossingen en organisatiekracht er in de gemeenschap zelf schuilen. Daar willen we ruimte en ondersteuning voor (blijven) bieden, waar mogelijk - en als het even kan dat zelfs nog meer stimuleren. Alleen zo kunnen we gezamenlijk de ambities realiseren zoals we ze in het einddocument hebben vastgelegd.

Regisserende overheid Borne

De visie op Borne is een vitale, leefbare en zelfstandige gemeenschap met een eigen identiteit binnen de Twentse samenleving. Het initiatief hiervoor komt veel meer van de gemeenschap. De opgave voor de gemeente is om toegevoegde waarde te blijven bieden. De bestuurlijke agenda is een afgeleide van de agenda van de Bornse gemeenschap. Dit betekent een andere rol voor de gemeente: meer regie, minder uitvoering en meer samenwerking.

De regisserende gemeente Borne zet de gemeenschap voorop: een dynamische relatie met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisatie; gewenste ontwikkelingen mogelijk maken; kwaliteit van dienstverlening bewaken en de identiteit van Borne versterken.

De raad zal zijn rol moeten herdefiniëren om aan te sluiten op de behoefte van de inwoners van Borne. In de Ontwikkelagenda Netwerkstad is aangegeven dat de Netwerkstad-gemeenten, waar het kan, met elkaar samenwerken. De gemeenteraad zal zich een positie aan de voorkant van het proces moeten zien te verwerven voordat de samenwerkingsverbanden worden aangegaan zodat de controle achteraf getoetst kan worden aan de hand van de kaders die de raad het college heeft meegegeven.

MijnRaad2030

De samenleving verandert. Voortbordurend op de Toekomstvisie 2030 is de vraag: Welke raad hoort hierbij? Overheidsparticipatie vraagt een andere opstelling van de overheid. Ook van de politiek.

Maatschappelijke initiatieven zijn niet van de overheid maar van de initiatiefnemer. Een raadslid dat aansluiting zoekt bij het maatschappelijk initiatief, kan daardoor niet de gebaande paden bewandelen¹ waarbij de raadsinstrumenten richting college worden ingezet en de gemeente het initiatief als het ware gaat overnemen. Het raadslid zal een luisterend oor bieden en daar waar nodig verbindingen leggen en signaleren als het dreigt mis te gaan.

Daarvoor moeten we de traditionele manier van denken volledig loslaten. Hoe zorgen we ervoor dat onze volksvertegenwoordiging in de toekomst aansluit bij de wensen van onze burgers? Het raadswerk moet dicht bij de burger. De burgers laten zich niet meer horen in de raadzaal. Dat gebeurt in netwerken. Zowel via social media als via allianties die worden gesloten. De burger kent het standpunt van zijn volksvertegenwoordiger vaak al via persoonlijk contact en via social media. Daarvoor hoeft hij niet naar de raadsvergadering. En van beïnvloeding van het standpunt is dan ook niet echt meer sprake. Welk belang heeft de burger bij deze vergadering waar wij zoveel gewicht aan toekennen? Kunnen wij onze energie wellicht beter besteden?

Het raadswerk heeft zich vervreemd van de huidige samenleving. De raad zal in de komende jaren zich moeten ontwikkelen die aansluit op de Toekomstvisie 2030. Daarvoor moet de traditionele systematiek worden losgelaten. We moeten toe naar een nieuwe vorm van afvaardiging, kaderstellen en controleren. We maken een kanteling van dualisme naar een veelvorming (polyform) gemeentebestuur waarin meer actoren dan het college en de gemeenteraad een positie hebben en een rol vervullen. In een netwerk gemeente doen de verhoudingen tussen de gemeenschap en het gemeentebestuur ertoe dan de verhoudingen tussen bestuursorganen. Geen lange vergaderingen waar niemand iets van snapt en gemiddeld te weinig opleveren. De raad is de vertaling van de mening van de burger. Niet eens per vier jaar maar voortdurend, los van het coalitie-oppositie denken.

¹ Uit: De rol van de raad 2, loslaten, maar niet laten vallen.

In de toekomst nemen bij voorkeur niet meer 19 afgevaardigden deel aan de vergadering maar uit maximaal 2 personen per fractie. De afgevaardigden hebben een stemmandaat of dit wordt digitaal georganiseerd. De raad komt maximaal zes keer per jaar bijeen over majeure thema's.

Op initiatief van zowel inwoners als gemeentebestuur kan een referendum plaats vinden over thema's die de samenleving raken. Een referendum kan op wijkniveau plaatsvinden als gemeentebreed (zoals bij de Toekomstvisie).

In de komende vier jaren kan de raad experimenteren met verschillende vormen waarbij de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol beter tot hun recht komen. Als de raad een vorm vindt die niet in de huidige Gemeentewet past, vraag dan een pilot aan bij de Rijksoverheid². Als het voor ons werk In de ambities functioneren raad wordt verder ingegaan op deze rollen waarna we vervolgens handvatten meegeven hoe de raad deze ambities de komende vier jaar al kan inbedden.

² Minister Plaskerk heeft aangegeven ruimte te willen bieden voor experimenten om de regeldruk te verminderen. Zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/regeldruk/dien-uw-idee-in-om-regeldruk-te-verminderen>.

2. Wat gaat er nog gebeuren de komende 4 jaren?

Met de ontwikkelingen die we de komende jaren verwachten (de sociale transitie vooral) is het onhoudbaar dat we als gemeente blijven werken zoals we altijd deden: dat wordt te duur, we zijn te kwetsbaar en kunnen daardoor de kwaliteit niet garanderen. Met minder middelen meer bereiken; dat is de uitdaging waar we de komende jaren als gemeente voor staan. Publicaties van bijvoorbeeld de Raad voor het Openbaar Bestuur en het Overijssels Trendbureau bevestigen ons daarin. Hierna wordt nader ingegaan wat de tien trendontwikkelingen betekenen voor Borne. De inhoudelijke dossiers zijn opgenomen in de bijlagen.

Om kwaliteit te (blijven) bieden, kosten in de hand te houden en kwetsbaarheid te verkleinen (bestuurskracht te ontwikkelen/behouden) moeten we zoeken naar betere manieren van organiseren van gemeentelijke taken: meer regie, minder uitvoering, meer samenwerking. Daar hoort de vraag natuurlijk bij: wat doen we nog zelf?

De 10 trends voor toekomstbestendige gemeenten³

1. Van top/down naar netwerksturing

De netwerksamenleving krijgt vorm in de regisserende gemeente Borne. Dit komt met name tot uiting in de Toekomstvisie 2030, Dynamische dorpen. De ontwikkeling zal doorzetten. Dit heeft verschillende consequenties. Individuen organiseren zichzelf makkelijker rond een thema, los van grote organisaties. Initiatieven van onderop zullen vaker voorkomen en kunnen gemakkelijker groeien. De netwerksamenleving is een ontwikkeling waarvoor de raad oog moet hebben.

Voor de lokale politiek van Borne betekent dit ondermeer:

- Flexibiliteit en openheid. Beleid is niet meer het uitrollen van oplossingen die in het gemeentehuis zijn bedacht voor problemen. Het gaat meer om aansluiten bij datgene wat er al goed gaat in de samenleving, en reageren op datgene wat er aan frictie is. De gemeente Borne formuleert samen met de gemeenschap de lange termijn strategie maar is voor de uitvoering ervan voor een groot deel afhankelijk van anderen.
- Initiatieven van onderop worden de komende jaren belangrijker. De noodzakelijke bezuinigingen zullen die trend versterken. *De vraag voor de raad is of de overheid zich op dit moment niet teveel terugtrekt. Verwacht je niet teveel van burgers? Gezocht moet worden naar een balans tussen niets doen, overnemen, en samenwerken⁴.*
- Netwerksamenwerking leidt ook tot samenwerking en opschaling. De gemeente Borne zal op het gebied van bijvoorbeeld de decentralisaties gaan samenwerken. Met gemeenten en met zorginstellingen. *Vraag voor de raad is wat de specifieke behoefte van Borne is en hoe hierin voorzien wordt.*

2. Meer vraag om steun, minder mogelijkheden

Bezuinigingen treffen mensen in het persoonlijk leven, zeker als het om zorg gaat. Belangrijke taken in het sociale domein worden gedecentraliseerd juist op het moment dat de vraag groter wordt, en de mogelijkheden van overheden juist kleiner. Dit vraagt veel van gemeenten: veel kennis, maar ook veel keuzes. Niet alles kan.

Voor de lokale politiek van Borne betekent dit ondermeer:

- Wat pakt de samenleving zelf op en welke mensen moeten nog wel door de overheid worden geholpen. De vraag voor de raad is: *moet de gemeente Borne elke buurt of iedereen gelijk behandelen? Wat is de minimum steun die de gemeente biedt? Zijn er redenen om bijvoorbeeld bepaalde buurten meer aandacht te geven dan andere? Bijvoorbeeld een buurt waar veel excessen zijn: ga je daar meer handhaven dan een relatief rustige buurt?*
- De gemeente Borne zal niet per definitie aan iedereen dezelfde zekerheid van ondersteuning kunnen bieden als voorheen. Door gebruik te maken van de kracht van de Borse samenleving hoeft niet perse gestoeld te zijn op bezuinigingen. *Welke keuzes worden gemaakt ten aanzien van de sociale decentralisaties? Hoe gaan we daar*

³ Afkomstig van Trendbureau Overijssel, zie 10 trends op www.trendbureauoverijssel.nl

⁴ Zie ook de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling, Terugtrekken is Vooruitzien, maatschappelijke veerkracht in het politieke domein, Den Haag, 2013.

regionaal mee om? Zekerheid en onzekerheid: het zijn de centrale thema's voor de raad van de komende jaren.

3. Tussen groei en krimp

Er zijn meerdere scenario's denkbaar als het gaat om ruimtelijke spreiding van de economische dynamiek. Indien de dynamiek zich verspreidt over geheel Nederland dan haakt ook Twente aan. Indien de dynamiek gevoed gaat worden vanuit Duitsland dan zal met name voor Twente er kansen liggen. Als de dynamiek zich concentreert in of langzaam verspreid vanuit de Randstad, dan verliezen we terrein.

Voor de lokale politiek van Borne betekent dit ondermeer:

- De ontwikkelingen hebben consequenties voor het woonbeleid, de detailhandel, de werkgelegenheid en het onderwijs. *Hou deze ontwikkeling daarom goed in de gaten.*
- Het oosten hoeft niet meer te wedijveren met het westen. Het gaat om wat gemeente Borne aanvullend te bieden heeft in de grote dynamische stadsregio Twente. Kwaliteit en identiteit zijn belangrijker dan kwantiteit.

4. Naar nieuwe binnensteden

De vitaliteit van binnensteden zal minder gebaseerd zijn op detailhandel. De verwachting is dat er ook na de crisis minder winkels zullen zijn door internet en de vergrijzing.

Voor de lokale politiek van Borne betekent dit ondermeer:

- *Hoe en in welke mate wil de raad de detailhandel in het centrum van Borne beschermen door bijvoorbeeld af te zien van detailhandel op perifere locaties (b.v. De Veldkamp)?*
- *Hoe en in welke mate wil de raad de winkeliers ondersteunen bij het aantrekkelijk maken van de detailhandel in het centrum?*
- *Welke andere (verblijfs)functies kunnen aan het centrum gekoppeld worden? Bijvoorbeeld cultuur, wonen, werken, zorg en/of recreatie verbinden tot een nieuwe visie op het functioneren van het centrum.*

5. Demografie: een adequate reactie op de vergrijzing

De vergrijzing waarmee wij te maken hebben tot 2040 verandert de samenleving op vele manieren. Met name op het gebied van zorg en de woningvraag.

Voor de lokale politiek van Borne betekent dit ondermeer:

- Gemeente Borne zal rekening moeten houden met een veranderende vraag naar woonruimte. Daarnaast zullen door sterfte van de babyboomgeneratie huurwoningen en koopwoningen beschikbaar komen..

6. Verduurzaming van de economie

Hoe zal de economie er na de crisis uitzien? Mensen proberen nieuwe manier van financieren en produceren te vinden, vaak op basis van lokaal gewortelde initiatieven. De nieuwe economie lijkt te passen bij een provincie waar regionale identiteit en noaberschap zich ook in de economie vertalen (b.v. onderlinge uitwisseling van arbeidskrachten), en de kwaliteit van het leven en de omgeving belangrijk is.

Voor de lokale politiek van Borne betekent dit ondermeer:

- *De gemeente Borne wil ruimte geven aan deze nieuwe sociale en economische ontwikkelingen (toekomstvisie). Vraag is of de raad ook zelf initiatieven wil nemen?*

7. De energiewereld in beweging

De afgelopen drie jaar is er een heuse *boom* geweest in het aantal lokale initiatieven voor energiebesparing en – winning. De winning elders zal de prijs van fossiele brandstoffen doen dalen. Zonnecollectoren worden goedkoper, maar het is nog onduidelijk hoe snel deze ontwikkeling zal gaan.

Voor de lokale politiek van Borne betekent dit ondermeer:

- *In de toekomstvisie Dynamische dorpen is opgenomen dat Borne voor een behoorlijk deel in de eigen energievoorziening wil voorzien door duurzame energieproductie en energiebesparing. In hoeverre wil de gemeente Borne burgerinitiatieven faciliteren en zelf initiatieven ontplooiën?*

8. Diversiteit in de landbouw

De schaalvergroting in de landbouw zal de komende jaren waarschijnlijk versterkt doorzetten door onder andere het verdwijnen van de melkquota en de afbouw van de

inkomenstoelagen. Ook in de varkenshouderij wordt opschaling verwacht. Dit heeft consequenties voor het landelijk gebied.

Voor de lokale politiek van Borne betekent dit ondermeer:

- Het verleggen van de politieke discussie. De laatste jaren is veel gesproken over de relatie tussen landbouw en natuur, en over de keuzes tussen opschaling ('plankgasboeren') tegenover een meer omgevingsgerichte en verbrede landbouw. De toekomstvisie geeft twee ontwikkelingsrichtingen: verbreding en innovatie. *Het lijkt nuttig deze discussie te voeren tegen de achtergrond van een langere termijnvisie op de landbouw in relatie tot De Groene Poort.* Er lijken mogelijkheden voor verdergaande samenwerking tussen de landbouw, kennisinstellingen en de industrie.

9. Internationalisering

Overijssel internationaliseert. De afgelopen jaren is sprake geweest van een forse toename van Oost-Europeanen in Nederland. Zij vestigen zich daarbij in relatief beperkte mate in Overijssel. Bedrijven hebben arbeidskrachten nodig, aan de andere kant zijn er huisvestingsproblemen en is er de angst voor concurrentie op de arbeidsmarkt.

Voor de lokale politiek van Borne betekent dit ondermeer:

- In 2011 is de gemeente verzocht medewerking te verlenen voor de huisvesting van arbeidsmigranten in het voormalig AZC. *De vraag is hoe open de Bornse samenleving en raad zich wil opstellen ten opzichte van nieuwkomers.*

10. Demping groei Mobiliteit

In de afgelopen tientallen jaren is het autobezit en –gebruik sterk toegenomen en zijn mensen zich steeds meer en verder gaan verplaatsen. Deze groei lijkt de komende jaren niet meer vanzelfsprekend te zijn. Deels door de economische crisis, maar ook doordat mensen steeds meer thuis werken of later naar kantoor gaan. Ook lijkt onder jongeren het autobezit minder belangrijk te zijn. De toename van internetverkoop heeft gevolgen voor het moment waarop verplaatsingen worden gemaakt. Daarnaast spelen de demografische ontwikkelingen gevolgen te hebben voor de mobiliteit. Genoemde ontwikkelingen hebben niet alleen gevolgen voor het autogebruik, maar ook voor het gebruik van het OV en de fiets.

Voor de lokale politiek van Borne betekent dit ondermeer:

- *Er moet op een nieuwe manier naar mobiliteit gekeken worden.* Investerings in wegen of parkeergarages zijn niet per definitie rendabel. In de toekomstvisie heeft de raad zich uitgesproken voor stimuleren van duurzame vormen van mobiliteit: fiets, openbaar vervoer en elektrische auto's.

3. Ambities functioneren raad

Betekenisvol besturen

De gemeenteraad moet zijn eigen positie innemen in die veranderende setting: hij moet (mede) sturing geven aan de gemeente van de toekomst - aan het orgaan dat de verwachtingen uit de Toekomstvisie mede helpt waarmaken. Goede samenwerking binnen het gemeentebestuur is cruciaal. En voor inwoners is er maar één Gemeente Borne: dat geheel moeten we samen uitdragen, en tegelijkertijd verlangt het helderheid in de verdeling van verantwoordelijkheden tussen samenleving, Raad, College en ambtelijk apparaat. Los van de formele structuur verlangt de toekomst een gemeente die waar het kan context- en mensgericht werkt: die inzicht heeft in de dynamiek in haar omgeving en weet in te spelen op wat er in de gemeenschap leeft. Dat verlangt een blik naar buiten en betrokkenheid bij de Bornse gemeenschap om een écht gesprek te kunnen voeren, maar ook enige beleidsvrijheid en bestuurlijke ruimte.

Balanceren tussen vertrouwen en controle is de grote uitdaging daarin: hoe hebben en tonen we vertrouwen in onze eigen rol als volksvertegenwoordiger, kadersteller en controlerend orgaan? En hoe kunnen we vertrouwen op een goede rolinvulling van anderen? Dit vraagt om een radicale koerswijziging hoe wij als raad willen functioneren. Maar alvorens de koers wordt verlegd is het zinvol om te weten hoe de burgers tegen de rol van de raadsleden aankijken.

Wat verwachten burgers van raadsleden?

In oktober 2012 heeft prof. dr. Bas Denters⁵ een workshop gegeven aan de gemeenteraad hoe burgers de rol van raadsleden zien. Binnen het gemeentelijke bestuursmodel vervult de raad een spilfunctie in de relatie tussen burgers en lokaal bestuur. In het lokaal bestuur is meer ruimte ontstaan voor rechtstreekse invloed van burgers via inspraak, burgerinitiatieven en interactief bestuur. Vanuit het dualisme is tot nu toe uitgegaan van de verhouding gemeenteraad tot het college. Gezien het belang van de democratische legitimatie van de raad is langzamerhand tijd de aandacht te verschuiven naar de relatie burgers-gemeenteraad. Daar ligt de focus van het zoekgebied waarmee de werkgroep aan het werk is gegaan. In het onderzoek 'A dirty job that needs to be done!'⁶ beschrijft Bas Denters wat burgers als belangrijke onderdelen zien van de rol van lokale volksvertegenwoordigers. Een algemene erkende visie is dat de volksvertegenwoordiger geen directe belangenbehartiger is, die eerst en vooral opkomt voor de belangen van degenen die hij vertegenwoordigt, maar zich dient op te stellen als vertrouwenspersoon van zijn kiezers. Een vertrouwenspersoon staat in nauw contact met zijn achterban en weet wat daar leeft. De afgevaardigden zijn echter geen behartigers van particuliere en deelbelangen maar gericht op het algemeen belang van de gehele gemeenschap. De visie van het raadslid als onafhankelijk, ongebonden en vrijdenkend individu staat op gespannen voet met de realiteit van de hedendaagse partijdemocratie. De uitslag van de verkiezingen bepaalt welke van de partijen het meest nadrukkelijk zijn stempel kan drukken op de collectieve besluitvorming in raad en college. Zo kunnen de voorkeuren van burgers doorwerken in de gemeentelijke beleidsvorming. De vraag is of de rol van de volksvertegenwoordiger niet deels door de tijd is achterhaald. Er ontwikkelt zich mogelijk een nieuwe rol: die van het raadslid als democratische waakhond, ofwel als democratische procesbewaker en facilitator. De volksvertegenwoordiger zet zich in om namens de gemeenschap meer mogelijkheden te treffen voor de directe burgerinvloed en burgerinitiatieven (zelfbestuur) en bewaking van de democratische kwaliteit van bestuurlijke processen. Uit het hiervoor genoemde onderzoek is gebleken dat burgers de meeste belang hechten aan de rol van vertrouwenspersoon, op de voet gevolgd door de rol als democratische waakhond. Opvallend veel lager wordt belang gehecht aan de partijpolitieke rol en representativiteit. De burgers zijn relatief ontevreden over de rol van het raadslid als democratische procesbewaker. Desalniettemin vinden burgers het werk van de lokale volksvertegenwoordigers belangrijk en men is niet zonder meer ontevreden over de manier waarop de raadsleden hun werk doen.

⁵ Hoogleraar Bestuurskunde aan het Institute for Innovation and Governance Studies (IGS) en de Vakgroep Bestuurskundige van de Universiteit Twente

⁶ Denters, prof. dr. S.A.H., A dirty job that needs to be done! De rol van het raadslid in de ogen van Nederlandse burgers, uit Bestuurswetenschappen nr. 3, 2012

De raad als volksvertegenwoordiger

Voor raadsleden betekent vorenstaande in ieder geval: meer nadruk op de volksvertegenwoordigende rol, of in de woorden van MijnBorne2030 respondenten: een rol als aanspreekbaar vertrouwenspersoon en 'waakhond', maar wel met een menselijk gezicht. Het is aan individuele raadsleden om dat te laten zien: door zichtbaar te zijn, ontmoetingen te organiseren en door 'oplossingskracht' te mobiliseren: de ideeën, opvattingen, kwaliteiten en energie aan te boren in de Bornse gemeenschap. Dat doen we door écht en blijvend in gesprek te raken: met goede vragen, interesse en het vermogen iets uit te leggen. En ze brengen daar hun eigen kennis en kunde voor mee. In de volgende raadsperiode zou het goed passen om dat menselijke meer te laten zien en individuele raadsleden in te zetten op de kwaliteiten die ze hebben, ongeacht hun politieke kleur. MijnBorne2030 is en blijft daarbij wel expliciet vertrekpunt: het zou goed zijn dat te vertalen in een themagericht politiek plan (met beoogde maatschappelijke effecten), los van coalitie- en oppositiedenken. Dat is vervolgens het algemene richtsnoer voor de te maken keuzes: de agenda van de raad, meer gemeentelijk dan politiek getint. Een agenda bovendien die houvast biedt in te verrichten onderzoek en te ontwikkelen beleid.

In de nieuwe gemeenteraad staat niet de verhouding tussen de raad en B&W centraal, maar de relatie tussen gemeentebestuur en gemeenschap.

In 2011 heeft de gemeenschap de toekomstvisie 'Dynamische Dorpen' opgesteld en deze is vastgesteld door de gemeenteraad. "De gemeente heeft sterk ingezet op haar regierol. Bestuurders en ambtenaren zijn minder bepalend geworden. De vaardigheden waar binnen de overheid behoefte aan is, hebben meer en meer te maken met verbinden en organiseren. Burgers en gemeente zijn een dynamische verbinding aangegaan."

Kern van het idee⁷

Het hoogste orgaan, de gemeenteraad, participeert intensief in de netwerken om te weten wat er leeft in de samenleving. Ook beschikt ze over een – op interactieve manier - ontstane toekomstvisie. Deze visie gekoppeld aan de verschillende heersende politieke opvattingen wordt door debat continu gekozen voor de richting waarheen de gemeente gaat.

In interactie met de samenleving worden ook maatschappelijke effecten bepaald die de gemeenteraad vervolgens vertaalt in kaders.

Dilemma's

De gemeenteraad is samengesteld uit politieke fracties en individuen en dus niet een natuurlijke eenheid. Dit vraagt van raadsleden dat ze zich bewust zijn van de rol van de gemeenteraad in de gemeenschap. Gesprekken door de raad zijn aanvullend op gesprekken die fracties en individuele raadsleden hebben met partners.

De controlerende rol van de raad

Kern van het idee

Sturen en verantwoorden is een continu proces en beperkt zich niet tot een of twee vaste momenten in het jaar. Transparant zijn door P&C producten te vullen met veel gegevens en cijfers is geen doel op zich. Het doel is om de raad relevante informatie te geven waarmee hij kan sturen en controleren. Beperk de formele P&C cyclus tot korte momenten en kernachtige producten, gericht op sturing en verantwoording op prioriteiten en afwijkingen. De P&C producten bevatten minder gegevens en meer sturingsinformatie.

Organiseer daarom een continu beleidsproces die aansluit bij de mijlpalen van beleid en projecten. Het raadsprogramma wordt vertaald in de eerste programmabegroting die maatgevend is voor de rest van de raadsperiode. De drie begrotingen daarna hebben dan meer het karakter van bijstellingen.

⁷ Ontleend uit '10 ideeën voor de ideale raadsperiode 2014-2018' Hiemstra & De Vries

Dilemma's

Een continu beleidsproces vraagt om het loslaten van de reguliere P&C cyclus, die de we jarenlang gewend zijn. In plaats daarvan gaan raad, college en organisatie werken met een meerjaren raadsprogramma. Effect hiervan moet niet zijn dat de raadsagenda de komende maanden is dichtgetimmerd, er dient ruimte te blijven voor actuele onderwerpen. Door het organiseren van politieke avonden, ontstaat er meer ruimte op de raadsagenda.

Is er ruimte om met elkaar te leren? Dat vraagt om vertrouwen en tijd. En tijd is schaars in de huidige context (raadsagenda's zijn volgepland). Durft de raad de vertrouwde vergadercyclus los te laten en te investeren in de toekomst?

De kaderstellende rol van de raad**Kern van het idee**

De ambitie van veel raadsleden is om te sturen en aan de voorkant mee te praten over beleid en projecten: oftewel kaderstellen. Kaderstellen vraagt om een stevig samenspel tussen college en raad om tot een goede set van afspraken te komen die richting geeft. Het vraagt om een open gesprek, waarin het resultaat centraal staat en er ruimte is om alternatieven te bespreken en belangen af te wegen. Laat hier ruimte voor het politieke debat, zonder dat dit leidt tot 'eeuwig polderen' om samen tot goede kaders te komen.

De Bornse gemeenteraad werkt met drie kaders:

- Toekomstvisie 'Dynamische Dorpen, toekomstvisie van de Bornse gemeenschap' (20 jaar)
- Maatschappelijke effecten in raads-/collegeprogramma en programmabegroting. (4 jaar)
- Beleidsdoelen in programmabegroting en beleidsvoorstellen (1 jaar)

De regisserende gemeenteraad houdt de macht over het stuur. Daartoe checkt ze de doelen die uit de toekomstvisie en raadsprogramma voortkomen. Na vertalen van de toekomstvisie in een raads-/collegeprogramma, bepaalt de gemeenteraad vanuit de agenda van de samenleving, gekoppeld aan de gekozen politieke zienswijze, welke kaders worden meegegeven aan het college.

Kaders zijn niks anders dan een manier om "iets te omvatten dat complexer, meeromvattend en gedetailleerder is". Binnen dit kader gaat het college aan de slag.

Dilemma's

• Kaderstelling vraagt om vertrouwen van raadsleden in het college dat er ruimte is om tussentijds bij te sturen of om dieper op een onderwerp in te gaan wanneer zij dat nodig achten. En het vraagt vertrouwen van het college dat het de raad lukt om in een open gesprek, zonder dat een onderwerp tot in detail is uitgewerkt, kaders mee te geven.

• Het veranderen van de balans naar meer kaderstellen zorgt ervoor dat er, bij gelijkblijvende tijdsinvestering, minder tijd nodig is voor de controlerende rol. Lukt het raadsleden om die verschuiving te maken, door bijvoorbeeld in de controlerende rol te focussen op speerpunten?

De permanente beleidscyclus**Kern van het idee**

Beleed en projecten lenen zich meestal niet voor een begrotingscyclus van één jaar, deze zijn bijna per definitie meerjarig uitgestippeld. Maar in de praktijk is 1 januari de start van een nieuw begrotingsjaar en begint de cyclus van sturen en verantwoorden op beleid en projecten opnieuw. Zonder grote wijzigingen of een andere aanleiding, wordt het gesprek over doelen en resultaten van beleid of projecten gevoerd, enkel omdat de P&C jaarplanning dit oplegt. Organiseer daarom een permanente beleidscyclus die aansluit bij de mijlpalen van beleid en projecten.

Dilemma's

Een permanente beleidscyclus vraagt om het loslaten van de reguliere P&C cyclus, die de vier partners jarenlang gewend zijn. In plaats daarvan gaan de partners werken met een meerjaren beleidsagenda. Effect hiervan moet niet zijn dat de raadsagenda de komende maanden is dichtgetimmerd, er dient ruimte te blijven voor actuele onderwerpen. Maar door het organiseren van politieke avonden, ontstaat er meer ruimte op de raadsagenda.

Welke griffie hoort daarbij?**Kern van het idee**

De raad is het hoogste orgaan van een gemeente en verdient goede en stevige adviseurs en ondersteuning, zodat de raad zich kan richten op het voeren van het politieke debat. De griffier vervult op papier de rol van de eerste ondersteuner van de raad. Maar in de praktijk is de griffie veel aan het faciliteren en heeft zij vaak de handen vol aan het bewaken van de procedures en organiseren van de stukkenstroom. De griffier wordt daarbij door college en ambtelijke organisatie niet vanzelfsprekend als adviseur en sparringpartner gezien als het gaat over een effectieve manier om met de raad in gesprek te gaan. De ambtenaren zijn er ook niet op gericht de raad te ondersteunen. De raad heeft daarom niet vanzelfsprekend de goede ondersteuning. De raad is er voor de politiek en dat moet ook zo blijven. Vraag daarom om personen die de samenwerking met procesinterventies kunnen ondersteunen. Denk daarbij aan de griffier, burgemeester, secretaris of een onafhankelijk adviseur.

Dilemma's

Hoeveel ruimte krijgt de griffier als adviseur van de raad? Accepteert de raad de griffier als inhoudelijke en procesmatige adviseur of krijgt de griffier automatisch de meer secretariële rol toebedeeld? En accepteren de ambtelijke organisatie en het college de griffier als adviseur? Griffiers hebben niet te maken met 'één raad' maar met een heel aantal individuele raadsleden. Vanuit de ambitie alle raadsleden met individuele wensen en voorkeuren goed te ondersteunen neemt de griffier automatisch een meer procedurele en dienende rol. Om een stevige adviseur te zijn in een regisserende overheid, is het nodig dat de griffier de individuele belangen kan overstijgen en vanuit het raadsbelang denkt en werkt.

4. Hoe er mee aan de slag?

Vragen voor de nieuwe Gemeenteraad

Bovenstaande verkenning roept vragen op, die de nieuwe Gemeenteraad zich idealiter zou moeten stellen, al dan niet samen met anderen. Die vragen zijn grofweg naar de volgende drie categorieën in te delen:

- Hoe bedienen we de samenleving, passend bij de toekomstvisie? Wat is echt belangrijk voor onze inwoners? Wat willen we voor en met hen bereiken? En wat verlangt dat van onze (en mijn) eigen rol? Hoe verhoudt die zich tot de rol van anderen (het College van B&W bijvoorbeeld)?
- Wat zijn de belangrijkste maatschappelijke effecten die we de komende jaren willen bereiken? Waar sturen we op en hoe doen we dat? En welke randvoorwaarden stellen we daarbij aan de organisatie? Hoe houden we daar grip op? Wat hebben we daar voor nodig?
- Hoe kunnen wij een verbindende rol (blijven) spelen in de Bornse gemeenschap? Hoe brengen we - ook als gemeenteraad(sleden) - anderen aan zet? Oftewel: hoe kunnen we gebruik maken van de kennis, kunde en energie in Borne?

Raadsagenda en meerjarenagenda

Voor versterking van de volksvertegenwoordigende rol, de politiek sturende rol en de controlerende rol is het nodig dat de raad nog meer dan nu meebesturen en uitvoeren loslaat en het college hier op een goede manier in stelling brengt. Doel moet nadrukkelijk zijn hier tijd te winnen die de raadsleden kunnen inzetten voor hun kerntaken. Om dit te realiseren is het nodig de agenda te bewaken aan de hand van het criterium van politieke relevantie. Middel kan ook zijn om regelmatig de agenda te analyseren en op grond hiervan onderwerpen of af te voeren of toe te spitsen (ook qua informatievoorziening vanuit college/ ambtelijke organisatie) op de politiek wezenlijke punten.

De raad als volksvertegenwoordiger

Interactie met de samenleving door de gemeenteraad is de basis voor de volksvertegenwoordigende rol. De raad laat zich regelmatig uitnodigen door maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven, overheden en burgers voor een gesprek over wat deze partners bezig houdt.

De raad kan daarnaast themagerichte volksbijeenkomsten organiseren. Het doel van deze bijeenkomsten is om vanuit de bevolking te vernemen of kaders bijgesteld dienen te worden. Afhankelijk van de vertaling van de uitkomsten van de bijeenkomsten heeft de kiezer de keuze bij de eerstvolgende verkiezingen uit programma's waarvoor hijzelf de input kan hebben geleverd. Daarnaast is de functie van deze bijeenkomsten te bezien in hoeverre het raadsprogramma nog 'up to date' is. Is bijsturing noodzakelijk? Dat is vervolgens weer een onderwerp van overleg tussen alle partijen.

De raad in zijn controlerende rol

Alle programma's komen vierjaarlijks aan bod, sommige programma's elk half jaar of zelfs vaker, een ander misschien maar een keer in de vier jaar. In deze bespreking staat het gesprek centraal, vanuit de gedachte dat het gesprek leidt tot kaderstelling, terwijl papier leidt tot autorisatie of verwerping. Per programma wordt bij het doel stilgestaan, gekoppeld aan de doelen van het raadsprogramma. Dat biedt de mogelijkheid de inhoudelijke voortgang in het meerjarig perspectief van de raadsperiode te beoordelen. De raad kan op hoofdlijnen monitoren of beleidsontwikkelingen de gewenste kant op bewegen en kan desgewenst bijsturen. Daarmee is de raad vanuit een kaderstellende rol aan het meesturen i.p.v. enkel de controlerende rol aan het vervullen.

Organiseer politieke avonden om per programma de 'going concern' te bespreken. Deze avonden kunnen uitgelijnd worden op het raadsprogramma en Toekomstvisie. Bepaal met elkaar wat een logisch moment is gedurende het jaar om over welk programma in gesprek te gaan.

Sturen en verantwoorden op essenties in plaats van volledigheid in rapportages. Waar gaat het nu echt om op elk niveau? Op raadsniveau is de essentie of er beleidsinhoudelijk dan wel financiële afwijkingen zijn of dreigen.

Vanuit de gedachte dat de raad informatie nodig heeft om goede besluiten te kunnen nemen, kan de raad vooraf goed geïnformeerd worden met een bondig overzicht van facts & figures en de gemeentelijke ambities. In plaats van dikke rapporten, krijgt de raad op deze manier de benodigde informatie om de kern te doorgronden (wat is het probleem, wat willen we bereiken) om besluiten te nemen.

Deze taak kan worden ingevuld door commissies welke bestaan uit afgevaardigden uit de raad en vakspecialisten. Die specialisten worden, afhankelijk van het vakgebied en het onderwerp, permanent danwel incidenteel toegevoegd aan de controlerende commissie. Een commissie kan gedurende de termijn in samenstelling wijzigen, afhankelijk van de te controleren uitgevoerde taken door het college. De raad kan bepaalde bevoegdheden eventueel overdragen aan de commissie op grond van de Gemeentewet. De commissie rapporteert aan de raad. Hierdoor kan de gemeenteraad de focus richten op de onderwerpen waar de raad echt over gaat en dan blijft nog ruimte over voor de majeure thema's.

De raad in zijn kaderstellende rol

Raadsprogramma; de basis voor het profiel van de wethouders

De werkgroep stelt voor te beginnen bij de nulmeting: de verkiezingen in maart 2014 en vervolgens de traditionele coalitie-oppositie verhouding te verlaten: de raad gaat samen aan het werk om een raadsprogramma te maken. De Toekomstvisie levert daarvoor de goede bouwstenen. Het raadsprogramma is dan het werkdocument voor de komende vier jaar met daarin een opdracht voor het college van burgemeester en wethouders. De wethouders worden geselecteerd en benoemd op basis van kwaliteit, niet perse op basis van politieke gezindheid, voorkeur of verkiezingsuitslag. Uiteraard hebben de grootste partijen wel de meeste invloed bij het raadsprogramma en wethouderkeuze. De ervaring leert dat de partijprogramma's bij lokale verkiezingen in Borne veel overeenkomsten kennen. Het is verspilde energie om elkaar de 'vliegen af te vangen'. Dit heeft een negatief effect op de motivatie van politici, werkt vertragend in de besluitvorming en leidt tot onbegrip en vervreemding van de burger tot de politiek. Het raadsprogramma is dus een door alle partijen omarmd programma waarin de thema's staan beschreven die de raad belangrijk vindt. Deze wordt als opdracht aan het college meegegeven.

... En daarna:

De werkgroep adviseert om meteen na de installatie van de nieuwe raad op 27 maart te starten met een nieuwe wijze van agendering en te experimenteren met casuïstiek: bepaal met elkaar een experiment om te oefenen met het vaststellen van heldere en toetsbare kaders. Maak het klein en gebruik het experiment om elkaar feedback te geven op de rol en het proces. Benoem in de bespreking expliciet dat het een experiment is (fouten maken mag) en reserveer voldoende tijd voor de bespreking. Zorg dat er altijd ruimte is voor een goede evaluatie: is dit een manier die aanspreekt, kunnen we het verbreden of is het juist alleen op deze casus van toepassing, waar kan het nog beter/anders? Is het zinvol een volgend experiment te doen? Een experiment wordt altijd afgerond: of het is succesvol gebleken en wordt structurele werkwijze, of het is niet succesvol en het experiment wordt stopgezet.

Etaleer de successen die geboekt worden bij goede kaderstelling: laat zien, ook in de media, als een experiment geslaagd is of als de raad op een mooie manier haar kaderstellende rol heeft ingevuld. Op die manier kunnen raadsleden ook schitteren in de kaderstellende rol en niet alleen op de controlerende rol (want dan is dat in veel gevallen langs de lijn van negatieve incidenten). Het raadsbesluit over de start van het project Mijn Borne 2030 is hier een mooi voorbeeld van.

De permanente beleidscyclus

- Maak bij de start van de raadsperiode een meerjaren beleidsagenda, waarbij expliciet de keuze gemaakt wordt of bestaand beleid wordt doorgezet of dat er sprake is van een koerswijziging. In de meerjaren beleidsagenda geeft de raad aan over welke thema's hij door wil praten en in welk stadium van het beleid of project. Organiseer daarvoor politieke avonden per programma of per thema. Indien mogelijk op locatie. De indeling sluit aan bij de logische momenten. Bijvoorbeeld: de raad wil spreken over spoorse doorsnijding, agendeer dit onderwerp dan ook op het moment dat het rapport van de geluidsmetingen aan het spoor op de agenda staat.
- Alle programma's komen vierjaarlijks aan bod, sommige programma's elk half jaar of zelfs vaker, een ander misschien maar een keer in de vier jaar. In deze bespreking staat het gesprek centraal, vanuit de gedachte dat het doel stilgestaan, gekoppeld aan de doelen van het coalitieakkoord. Dat biedt de mogelijkheid de inhoudelijke voortgang in het meerjaren perspectief van de raadsperiode te beoordelen. De raad kan op hoofdlijnen monitoren of beleidsontwikkelingen de gewenste kan op bewegen en kan desgewenst bijsturen. Daarmee is de raad vanuit een kaderstellende rol aan het meesturen i.p.v. enkel de controlerende rol aan het vervullen.
- Continu beleidsproces organiseren dat los staat van de Planning & Control-cyclus. Elk jaar bepaalt de raad zelf, via een programmering welke onderwerpen/projecten/beleid prioriteit hebben. Dit kan aangepast worden als de actualiteit daarom vraagt. Specialisten binnen raadsfracties kunnen hun onderwerpen in alle rust bespreken, zonder de druk van begrotingsbehandeling, moties en spreektijd. De beleidsbeschouwingen hoeven dan ook niet uitgebreid in de begroting en jaarrekening opgenomen te worden en er is sprake van een écht gesprek.

En welke rol kan de griffier daarin spelen?

Van de griffier wordt een meer sturende rol verwacht. Vanuit die rol wordt geïnvesteerd in de driehoek van de burgemeester, gemeentesecretaris en griffier. Daarbij wordt niet alleen gepraat over procedures en 'going concern' maar ook over het proces, wat goed gaat en wat niet, en gestuurd op de gewenste veranderingen. Organiseer een gesprek met de griffier en ga in gesprek over de invulling van de rol van de griffier. Aan de hand van het raadsprogramma kan worden verkend hoe de rol steviger ingevuld kan worden. De griffie is deels op ondersteuning gericht en deels op de adviserende rol. Het gaat om twee hele verschillende rollen en dit vraagt om een brede competentie. Profileer de griffie in de ambtelijke organisatie meer als adviseur. Investeer in de samenwerking met de regisseurs.

5. Introductieprogramma

Vanuit de raads werkgroep 'bestuurlijke vernieuwing' zijn en worden suggesties gedaan om het raads werk dusdanig te structureren dat er meer ruimte ontstaat voor zaken als hiervoor geschetst. Te denken valt aan het werken vanuit één raads agenda, kaderstellende agendering, andere momenten en wijzen van inspraak, programmering van inhoudelijke (toekomstvisiegerelateerde) onderwerpen, raads gesprekken, een andere invulling van de commissievergaderingen of zaken samenhangend met de wijze van besluitvorming en het Reglement van Orde. Gericht op een regisserende overheid. Voor de nieuwe Raad zou het goed zijn om behalve bovenstaande bouwstenen een introductieprogramma vorm te geven met bijvoorbeeld de volgende onderdelen: inhoudelijke bijpraatsessies over actuele onderwerpen (samen met externen), de 'Staat van Borne' over feiten en trends, het financieel meerjarenperspectief, de belangrijkste dossiers, kennismaking met de verschillende afdelingen en organisatorische verkenningen.

Daarnaast zijn er verschillende suggesties voorbijgekomen die meer gaan over de manier waarop raads leden hun taak kunnen vervullen; meer gericht op vaardigheden. In een introductieprogramma - of mogelijk als 'permanente vorming' – is gericht op de samenleving.

Introductie in de samenleving

Enkele suggesties

1. Decentralisaties Awbz/Jeugdzorg (contextgericht; met organisaties)
2. Integriteit
3. Regisseren: hoe doe je dat?
4. Nieuwe werkwijze raad in de veranderende samenleving
5. Fietstocht projecten en verbonden partijen
6. Kennismaking organisatie
7. Social media

Het introductieprogramma wordt nader uitgewerkt onder leiding van de griffier en de voorzitter van de raad.

Bijlage

Overdrachtdossiers voor de nieuwe gemeenteraad

Vragen aan de werkgroep bestuurlijke vernieuwing:

- 1 Zijn dit de dossiers die in het overdrachtdocument moeten worden opgenomen?
- 2 Voorziet het format in de behoefte van de nieuwe raad?

Voorstel:

Het college vragen om de overdrachtdossiers samen te stellen op basis van het format.

1 Welke dossiers worden opgenomen in overdrachtdocument?

Decentralisatie Participatiewet
Decentralisatie Jeugdzorg
Decentralisatie Wet maatschappelijke ondersteuning
Groene Poort
De Veste
Centrum
De Veldkamp
Bornsche Maten
Onderwijshuisvesting
Veiligheid en leefbaarheid
Vergunningverlening, toezicht en handhaving
Herstructurering Molenkamp
Agrarische zaken
Kerkdorpen
Structuurvisie
Randwegen
Spoorse doorsnijding
Toekomstvisie Dynamische Dorpen
Regisserende gemeente Borne
3^e Tranche bezuinigingen
Financiële positie
Grondexploitaties
Regionale samenwerking
Passend onderwijs
IBO (intergemeentelijke bedrijfsvoeringsorganisatie)

2 Hoe worden dossiers beschreven?

Alle dossiers volgens hetzelfde format. Per dossier maximaal 2 A4. Bedoeling is dat gemeenteraadsleden na lezing weten wat de kern is van het dossier, waarom dit dossier belangrijk is voor Borne, wat de gemeenteraad tot nu toe heeft besloten en wat in de nieuwe raadsperiode verwacht kan worden.

1 Overdrachtdossier
Naam dossier en kernachtige samenvatting.
2 Maatschappelijke effect
Het maatschappelijk effect dat de gemeenteraad wil realiseren. Overnemen uit programmabegroting 2014-2017.
3 Doel
Aan welk doel draagt dit dossier bij? Overnemen uit programmabegroting 2014-2017.
4 Kaders
Welke kaders heeft de gemeenteraad gesteld? Concrete kaders noemen, geen beleidsstukken. <ul style="list-style-type: none">- Beleidsmatige kaders- Procesmatige kaders- Financiële kaders
5 Besluiten
Welke besluiten heeft de gemeenteraad genomen? Kenmerk, datum en onderwerp van de besluiten.

6 Planning
Wanneer in de komende raadsperiode (2014-2018) worden besluiten van de gemeenteraad verwacht? En wanneer wordt over de voortgang gerapporteerd zodat de gemeenteraad kan bijsturen? Kwartaal en onderwerp.
7 Dilemma's
Welke fundamentele keuzes moet de gemeenteraad nog maken? Wat zijn de risico's van deze keuzes? Dilemma's en risico's kernachtig benoemen.
8 Rolverdeling
Wat is de verantwoordelijkheid van de gemeenteraad en wat van B en W? Welke externe partijen hebben een directe rol in de besluitvorming?